

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hónapra . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Glosszák.

— A kiegyezéshez. —

A függetlenségi párt elvi álláspontján a gazdasági kiegyezés bonyodalmait sem jobbra, sem balra nem változtatnak. Ez a párt Magyarország gazdasági függetlenségére törekszik. E törekvésének két nyomós indok ad impulzust. Egyfelől lazítani kell az Ausztriához fűző közbizonyi viszony kötelekeit, e célból tehát reducálni akarjuk az összekötöttés eseteit. Másfelől azt látjuk, hogy Magyarországon a vámközösség eszméjére alapított gazdasági politika megbénítja a gazdasági erők fejlődését. E célból tehát kívánjuk az önálló vámterületet.

Szél formulája és kompromisszuma nem azt jelentik. Azokat tehát örömmel nem fogadjuk. Abban pedig, hogy a vámközösség állapotának u. n. önálló rendelkezéssel való egyoldali fenntartását 1903-ról 1907-re prolóngáljuk: egy legkevésbésem örvendetes áldozatot állapítunk meg. És mégis elismerjük, hogy a függetlenségi párt mindezzel szemben csak az elvi ellenzés és nem a rendkívüli ellenállás eszközeire szorítkozhatik.

Be kell látnunk ugyanis, hogy szemben az alkotmányunk sarkalatos alapelvei és gazdasági existenciánk legjelentékenyebb rövására tett ama concessióval (hogy ne mondjuk: árulás-sal) szemben, mely az u. n. ischli klauzulában nyerte kidomborítását, — Szél formulája lehető gondossággal számol a jogosult közbizonyi érzékenységgel aggodalmaival, midőn a 14. § segítségével prolóngált vámközösséget ideiglenes jellegűnek és hazánk részéről az önálló vámterület jogi állapotától decretálnak tekinti. És nem lehet szemet hunynunk az előtt sem, hogy ha 4 évvel hosszabbra toljuk is az ideiglenesség állapotát, másfelől és részben épen ezzel igen jelentékeny biztosítékokat szerzünk arra nézve, hogy 1907. lejártával az önálló vámterületet életbe léptethetjük.

Nincs tehát elvitelség abban, hogy a függetlenségi párt a kiegyezési kérdések contemplált megoldása, mint az u. n. pártközi paktum szelleméből folyó ellenrendkívüli nehézségeket nem fog támasztani.

Ezzel különben ma már Eötvös Károly sem meri a pártot gyanúsítani.

Eötvös Károly szereplése megér-

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. Június 17.

Szecesszió a szépirodalomban.

A secesszionista festők, szobrászok nemcsak, hogy nyíltan bevallják e mivoltukat, mi több: szelvében-hosszában dicsőkednek vele. Nagy garral félrecsapják magukat a közönséges világtól, hangos reklám kíséretében klikkeké tömörülnek, külön kávéházakba járnak, extra nyakkendőket, excentrikus kalapokat viselnek és ha van pénzük, külön szalonban állítják ki művészi alkotásaikat.

Az új mozgalom szépirodalmi alakjairól ugyanezt ily mértékben már kevésbé lehet állítani. A „populus vulgaris”-tól ugyan lehetőleg ők is elkülönülnek, külön kereszmban huzva meg magukat, egymásközt ugyan csak földig rángatják az irodalom „avult, hülye” alakjait, nyíltan bevallott társaságá mindaddig azonban még nem mertek tömörülni. Nem tudni, mi lehet ennek az oka? Önbizalmuk hiánya, avagy talán megszólalni kezdő lelkiismeretük; annyi azonban tény, hogy dekadetreméltóan diszkrétül viselkednek. E tekintetben tehát nem lehet megszólalni őket.

Ez irodalmi szecesszió a szimbolizmusból indult ki, mint forrásból. A szimbolizmusból, mely olyan alakokat volt képes fölmutatni, mint Paul Verlaine, Baudelaire, Mallarmé, vagy Metterlinck, a kik tehát valamennyien számot tesznek a világirodalom-

demli, hogy azzal külön is foglalkozunk egy keveset. A nagy védő ismét becsapta mind azokat, a kik tőle talán valami nagyot reméltek. Pedig — őszintén megvallva — még előttünk is kezdett rokonszenvenessé lenni.

A végén mi is érezzük, hogy ellenzékre szükség van és azt is tudjuk, hogy rendes viszonyok között az ellenzék nem tanusíthat kíméletet a kormány iránt.

Már pedig Eötvös Károly ezt az álláspontot hirdette az Egyetértésben. Nem néztük, hogy ez az elv mennyire van összhangban Eötvös ur szereplésével, s honoráltuk azt, mint annak a becsületes törekvésnek megnyilatkozását, hogy az ellenzék az elernyedésnek még legtávolabbi eshetőségétől is megóvassék. Nős hát Eötvös ur szépen fel-sütött. A tegnapi „E—s”-ben olyan pukkedit vág Szél Kálmán előtt, s annyira bele evez a korábban kigunyolt nyugot európai műveltség vizein az objectivitás hangulatába, hogy még félhivatalos kormánypárti lapok is mosolyogva beszélnek az elvek félelem és gáncs nélkül való lovagjának erről az áradozó olvadékonyságáról. Az engesztelhetlenség hőse tehát ismét a czirkusi cloron színvonalán van. De hát a mi szemünkben eddig is csak millyenetekkel volt a felett. Most ez a kis távolság is elenyészett.

A kiegyezési kérdés ideiglenes megoldását belkormányzati állapotainkra való tekintettel épen nem szabad rendkívüli eszközökkel akadályoznunk.

Mig ezek a kérdések Damokles-kardként függnek a kormány feje felett, alig állhat neki annak a herkulesi munkának, a mit közéletünk sok irányban valósággal züllöttnek mondható erkölcsi viszonyai igényelnek. Pedig nem egy adat van annak illusztrálására, hogy az erre irányuló szándék megvan a kormányban. A közigazgatás egymásután felfakadó sebei kezelése körül tanusított öntudatosság e mellett bizonyít. És az sem utolsó eredmény, hogy a belügyminiszter egy concrét eset alkalmából határozottan megleczkéztett egy főispánt, a ki törvényellenesen élt helyettesítési jogával. Mind ennek nagyon elérkezett az ideje. Helyre kell állítani az erkölcsi rend megbomlott egyensúlyát, hogy helyreállhasson a népben az intézményekbe vetett bizalom és a törvény-tisztelet.

ban. Maga a szimbolizmus azonban, mint szorosabb értelemben vett irány, ezen legújabb föllépésében épen nem mondható szerencsésnek. Igazi irány előre viszi az irodalmat, a szimbolizmus visszafelé vitte. A mesterek hibáik dacára ennél az iskolánál is elsőrendű alakok, hanem a tanítványok! Közülük például Verlaine megteremtette a lebut-poezist és abszint-epigonjai csúnyán elburjánzottak mindenfelé.

A világirodalmi irányalakulások rendszerinti fejlődési menete a következő. A Mester, az irányteremtő, hatalmas eszméit, melyek reggeltől estig kinozták, éjjel-nappal zsongtak agyában, tollat ragadva papírra vetette. Rögzítette gondolatait, mert ha nem adott volna életet eszméinek, talán megörlült volna. A fenomenális szellem hatalmasan vibráló agyregzése élénk intenzitívásával egyidejűleg számos többé-kevésbé tehetséges írói agynak sejtjeit hozta mozgásba. Ezen folyamatok azonban már nem annyira az önállóság, mint inkább a visszhang természetével bírtak. Így volt ez a szecessziónál is. És ha már magában a mesterben mutatkoznak a dekadencia kétségbevonhatatlan nyomai, hogyan kívánhatjuk, hogy a tanítványok ez óriási hibától mentek legyenek?

A szecesszió kiinduló pontja a szimbolizmus, tulajdonképpen nem is új irány. Ismerte már a legrégebbi kor irodalma is. Többek között a bibliának is nagy része a mérsékelt szimbolizmus szellemében van írva. Mint irány következetesen vonul végig valamennyi nemzet irodalmán, egyike fölületesebb,

Ezen közben olvasom, hogy a kolozsvári szabadelvűpárt nagy bizottsága tegnap ülést tartott az iparkamarában. Vajjon mi felett tanácskoztak Csiky, Zika et consertes? Csak nem Szél Kálmánt akarják kiegyezési politikája sikereért üdvözölni? Nem vagyunk tájékozva e felől, de valamit még is tudunk. Azt t. i., hogy az üdvözölő határozat nem fog olyan könnyen, simán menni. Feilitzsch br. pl. bizonyára emlékeztetni fogja a hivatelt arra, hogy a közelmúltban a Bánffy bajuszára esküvén, nem illenék a Bánffyúul sok tekintetben ellenkező csapáson járó Szél Kálmánt gratulálniok. Ejszaky bácsi pedig ismét talál Lengyelország történetében egy alkalmas fejezetet annak bebizonyítására, hogy a ki az ellenzék irányában nem a feltétlen meghódolás követelésének álláspontjára helyezkedik, kerébe törést érdemel. Sándor József meg valószínűleg szolgálni fog néhány bizalmas helyről merített értesítéssel, a mely szerint Szél üdvözlését rossz neven venné a korona. Kiss Mór dr. pedig bizonyosan megmagyaráztatja, hogy a Bánffy által contemplált lévén a kiegyezési kérdés egyedül lehetséges megoldása: a Szélle nem nélkülözheti a humbugot. Persze, hogy a vezetés tapintata elfogja simítani ezeket az ellentéteket. Azonban, hogy mindezek felmerülnek, arról az illetők egyénisége ismeretében majdnem jót mernék állani. A „majdnem”-et is csak azért hangsúlyozzuk, mert nem tartjuk lehetetlennek, hogy megkezdik a konzekventiák Ugron Gábor által tanácsolt levonását és nem mentek el az — értekezletre.

M—r.

Báró Bánffy bukásának titkai.

A M. A. írja:

Bécsből a beavatott politikai körökből szívárgott hírt közölnek velünk szavahihető helyről, mely báró Bánffynak és a magyar abszolutizmusnak jellemzésére érdekes adatokat szolgáltat. Az ischli paktum története a bécsi források szerint ez volna:

Báró Bánffy nagyon jól átlátta, hogy a vámközösségnek az ischli záradékkal belátatlan időkre történő meghosszabbítása a kiegyezési alkotmány alapelveit változtatta volna meg. Ő azonban saját szavai szerint, „gyakorlati politikus” lévén, nem sokat törődött az ischli záradékkal és az alkotmányossággal, s azért egész programot terjesztett elő, hogyan lehet a képviselőház formalitásának megtartásával Magyarországon is abs-

szolut politikát folytatni, melynek a nemzetben talaja nincsen.

A közvélemény esetleges felzudulása ellen két irányban kért báró Bánffy felhatalmazást: és pedig **1. hogy a nemzeti-ségeket megtűri és egész állami erővel fog a magyarosításhoz, 2. hogy olyan intézkedéseket jelenthet, melyek az udvarnak Budapesthez való közelebbhozatalát mutatják.**

Báró Bánffy e két felhatalmazással vállalkozott volna arra, hogy az alkotmányosságot eltörölje és a legerősebb abszolút kormányzást folytassa. Az osztrák kormány nagy örömmel vette Bánffy szándékait, azt remélvén, hogy az erőszakos magyarosítás ellenhatásként keletkező nemzetiségi mozgalmak a magyar alkotmányosság véleget bukásához vezetnek és az ekként keletkező „birodalomban” Magyarországon magyar emberekkel folytathatják az ötvenes évek politikáját, melynek szerintük egyedüli hiánya az volt, hogy nem látták elég magyar tisztviselőt a császári hivatalokba.

Eddig terjed bécsi forrásunk jelentése, melyhez a magunk részéről csak arra hívjuk fel a figyelmet, hogy Bánffy bukása után röpiratokat egész halmaza jelent meg annak igazolására, hogy báró Bánffy nemzeti politikájának mily nagy hasznai lehetettek volna. A második feltételből is valószínű, hogy a császári és királyi családi alap bérházat épített Budapesten s hir szerint a trónörökös kir. herceg ugyancsak nagyobb épületet fog emeltetni az Este-családi vagyonból. Ez elhatározások azonban függetlenül történtek a báró Bánffy abszolút politikájától, ő csak ezeket is felhasználni kívánta a közvélemény megnyerésére, a mint a királynak számos saját elhatározásából eredett cselekedetét, így például a tiz szobrot is báró Bánffy,akként igyekezett felhasználni, mintha azokban neki is része lett volna.

Mindezeket az abszolút terveléseket remélhetőleg örök időkre levette a napirendről a Szél Kálmán nevéhez fűzött alkotmányos ujjaszűletés.

Reflexiók.

— Két cikk. —

II.

A kolozsvári országos diákértekezlet érdemleges tárgyalása e hó 2-án kezdődött meg. Mindjárt a tárgysorozaton oly pont szerepelt, melynek nemcsak az ország főiskolai ifjuságát, de a társadalomnak minden osztályát legközelebből kell érdekelnie: a pusztaszeri millenárius emlékszobor ügye.

Az Országos Diákszövetség 1894-ben Kolozsvárt tartott kongresszusán elhatározta,

hogy országos gyűjtés folytán Pusztaszeren, az úgynevezett „Árpádhalmon”, a honfoglalás emlékére a millenium alkalmából emlékszobrot állít fel. E határozat végrehajtásával a kecskeméti jogakadémia ifjuságát bízták meg. A bizottság dr. Kovács Pál kecskeméti jogakadémiai igazgatóval élén megalakult és hozzálatott a munkához. Azonban minden fáradozás mellett is, habár a szobor eszméjét elejtették és csak oszlopot terveztek, a kívánt összegből még mai nap is mintegy 1800 frt hiányzik. Az oszlop felállítását nagyban hátráltatta az a pör, melyet Rösler Lajos az emlékbizottság és Kecskemét városa ellen indított s mely mai napig sem nyert befejezést.

E pör, valamint az ennek folytán keletkezett hírlapi polemikák az olvasó közönség előtt már annyira ismeretesek, hogy bővebb taglalásba bocsátkozni egészen fölöslegesnek tartjuk. A kolozsvári országos diákértekezlet kimondotta, hogy újból gyűjtést indít az emlékek költségeinek fedezésére, annál is inkább, mivel már a kolosszális kölhalnok is össze vannak hordva és a munkálatok is teljesen be vannak fejezve. Kíváncsok, hogy a közönség is minél lelkesebben támogassa az ifjuságot e hazafias akciójában, mert hiszen a haza minden egyes lakójának legfőbb óhaj-tása kell legyen az, hogy ez emlékoszlop, mely nemzeti történetünk egyik kiváló momentumát lesz hivatva hirdetni a késő századoknak, mielőbb létesüljön.

E diákértekezleten került tárgyalás alá a magyar diákság által a Nemzeti Múzeum falába illesztendő Petőfi-emléktábla ügye is, mely már szintén rég vajudik. A diákértekezlet elhatározta, hogy a gyűjtést szeptemberben megindítja, hogy az emléktábla még ez évben készülhessen el, így akarván leróni a magyar Tyrtus iránt halálját halálának 50 éves évfordulójára alkalmából.

A magyar-óvári gazdasági akadémia küldöttei egy egészen új, eddig fel nem vetett eszmét dobtak a tanácskozába: gazdasági egyetem felállításának eszméjét.

Ez eszmével egy kissé érdemlegesen foglalkozni illik az illetékes köröknek is. Agrikultúr állam vagyunk. A miniszterelnök ur is a földművelés köréből vette egyik beszédében a már ismeretessé vált „melyekben szántani” hasonlatát. A ki ismeri hazánk jelenlegi közgazdasági helyzetét, az azt is tudja, hogy hazánk gazdasági tekintetben átalakulás előtt áll, mely egész váratlanul, minden pillanatban bekövetkezhetik. Ezért kell tehát a magyar ipar fellendítésére minden lehető elkövetni. Magyarországnak most ugyszólván még nincs iparága, ez nem is volt elkerülhetlenül szükséges az Ausztriával való közös vámterület mellett, de már most fejlődő ipar-

alatt bárki költővé képezheti magát. Mindez azonban még megjárna. Baj azonban, hogy legtöbbször a versírásnak még a legkezdetelebb kellékeivel is leszámolnak és írnak úgy, a hogy éppen eszükbe jut.

A versszakok különböző számú sorokból állanak, az egyes sorok rémhosszuak, vagy ellenkezőleg kétszövegezően kurták, — rim, láb, ütem sehol. Régekte a papirkosár sem vette be az efféle „költői” termékeket; ma előkelő bécsi, müncheni, berlini folyóiratokban látnak napvilágot — méltó illusztrációk kíséretében.

Csongor József.

Hilary.

— A „Tövisék és narancsvirágok” szerzőjétől. —

Angolból fordította: **AMICA.**

XVIII.

(Folytatás.)

(32)

— Gotfrid, egészen bizonyos vagy benne, hogy ezt helyesen cselekszod? — kérdezte Lady Lulworth.

— Igen — egészen bizonyos! Ezért szükségtelen idegesnek lenni. Ők oly fiatalok és oly közel van az az idő, midőn elválnak, hogy ebből nem következhetik baj.

A grófné nem tett több ellenvetést és ezután a gróf gyámlyánya és én gyakran játszottunk együtt.

Emlékezem, hogy azután néhány nap mulva Lady May azt mondta nekem, hogy a Hallba vendégek érkeztek; az egyik, mondá a Lady Lulworth nagynénje volt — Lady Kilmore. Ugyanazon a napon, midőn a kis ladiynak valamelyik parancsát teljesíttem,

ágit teremteni: elérkezett az ideje annál is inkább, mivel nincs kétség abban, hogy előbb vagy utóbb, de önálló vámtérületet fogunk kapni. Tehát megérezt az idő arra, hogy a gazdasági egyetem kérdésével is kissé érdeme szerint foglalkozzunk.

A diákértekezlet tárgyalási sorrendjén a magyar diákságot egy igen közlelő érdeklő dolog is került napirendre: az Országos Magyar Diákszövetség felújításának kérdése.

Azok a hullámok, melyeket a véderő törvényjavaslat annak idején felvetett, nem hagyják érintetlenül az ifjúságot sem. Ez alkalom szülte meg a társulás szellemét s különösen a tömörülést nagyban sietette az oláh egyetemi ifjak 1891-ben kiadott memorandum.

1892-ben Budapesten mondták ki a MDSz. alakulását a czéltől, hogy a magyar ifjúság pozitív alkotásokat hozzon létre. A Kolozsvárt 1894-ben tartott első diákkongresszus a DSz. alakítására a testületi alapot, a kecskeméti 1896-iki kongresszus pedig az egyesületi alapot jelölte meg.

A nagyváradi 1897-iki kongresszusra elkészült az egyesületi alapra fektetett alapszabály tervezet, melyet a kongresszus elfogadott, de a melyet a miniszter nem erősített meg.

A most megtartott kolozsvári diákértekezlet újból felvette az elejtett fonalat, s egy bizottság alakult, mely fogadalmat tett arra, hogy az ifjúság életétől való megválás esetén is, mindaddig munkálkodni fog, míg dűlőre nem jutattja, létre nem hozza a Diákszövetséget. Ennek felújítását azért látja szükségesnek az ifjúság, mert e nélkül a diákértekezőknek reális eredményök edes kevés lesz.

Még a diákértekezőknek a többek között volt egy nevezetes pontja, a becsület-szék felállítása a párbajmánia megszüntetésére. Az erre vonatkozó határozatokat már ismertettük. Még csak azt jegyezzük meg, hogy a közönség igyekezett a párbajról már megrögzött ferde nézetet kiirtani magából, s s törvényhozóink igyekezzenek jó példával járnai elől, mert hiszen „Verba movent, exempla trahunt.” Csak így remélhetjük egy egészséges társadalom keletkezését, csak így üdvözölhetjük örömmel a XX-ik századnak pirádó hajnalát.

Ezek voltak többek között azok az eszmék, melyek a diákértekezőknek, mint vörösfonal huzódtak végig, s eredményezték azt az észgyermasztatikát, melynek erkölcsi hatásáról, jelentőségéről e lap csütörtöki számában már szólottunk.

Biró Lajos.

Tanügy.

Torna vizsga. A kolozsvári m. kir. állami tanítóképző-intézet növendékeinek tornavizsgája tegnap folyt le a torna-vívó intézet udvarán. A vizsgán dr. Orbók Mór igazgató elnökölt. Jelen volt az egész tanári kar és számos néző. A gyakorlatok a következők állottak:

Rendgyakorlatok: 1. Igazodás, fedezés. 2. Párok alkotás arczsorból, arcz- és oldal-sorba. 3. Hármassor sorok alkotása. 4. Sornyitás előre és hátra. 5. Kör- és kettőskör alakítás. 6. Szögvonulás 6-os sorokba és abban szabad-gyakorlatok. 7. Ellenvonulás 6-os sorokba és abban szab. gyak. fabotokkal. II.

mert ő nem csinált abból lelkiismeretet, hogy engem valóságos rabszolgájává tegyen, Lady Lulworth a kertnek abba a részébe jött, a hol mi voltunk.

Az egy csendes, félre asó hely volt, hol mi háborítatlanul játszhattunk és szaladgálhattunk. A grófnéval egy magas, gadagon álló, méltóságos külsejű és modern aszszony jött. Leültek egy kerti padra és ő ladsága halk hangon és élénken beszélt hozzá és láttam, hogy közbe közbe könnyek peregett le az arcán. Négyezer vagy ötször hallottam az idegen ladyt azt mondani —

— Hilary, ez nagy kockázat! —

— És Lady Lulworth azt válaszolta —

— Miért, néni? — En nem látom annak.

Egy idő múlva magukhoz szólítottak. Lady Lulworth félre simította a homlokáról a hajamat és azt mondá —

— Lady Kilmore, ez a kis Gábiel.

Mire Lady Kilmore keservesen kezdett sirni. Nem tudtam ellentánni az ösztönömnek, felemeltem kezemet az arcához és azt mondtam —

— Lady, ne sirjon!

Az ölebe vett és a térdem ültem, a meddig beszélgetett velem. Számtalan kérdéseket intézett hozzám és míg ő beszélt, Lady Lulworth a kis játszóterámszhoz ment, látszólag virágokat szedni, de, a hogy most tudom, valóban azért, hogy Lady Kilmorenak velem beszélni időt adjon.

Minő kérdéseket intézett hozzám és azok mind Lady Lulworthra vonatkoztak! — Hogy gyakran megyek-e oda? — Szives volt-e a grófné hozzám? És miért volt szives? — De a szívem nem nyílt meg ugyelőtte, a hogy Lady Lulworth előtt megnyílt. Röviden válaszoltam és volt egy dolog, a mi feltűnt előttem. Aggódó kifejezés volt az arcán, mi-

Katonai rendgyakorlatok. 1. Szakaszk alakítás. 2. Kettős rendok alakítása helyben és menetben. 3. Kanyarodások, húzódasok, jobbra és balra. 4. Diszmenet. Szerternázás. A szerternázásnál kiténtek: Magas ugrás: Besztercei Lajos III. éves, 1 m. 68 czm. Lázár Andor, IV. é. Utó Lajos IV éves. Távolugrás. Besztercei Lajos III. é. 5. m. 20 czm. Horváth M. III. é., Molnár Ödön II. éves, Bene Lajos IV. éves. Nyújtó: Miklósi János IV. é., Tökés Gyula IV. é., Szotyori József I. éves. Korlát: Vincze István III. é., Utó Lajos IV. é., Lázár Andor IV. éves. Bak és Lóugrásnál: Jakó Pál II. é. növ., Besztercei Lajos III. é., Molnár Ödön II. é., Simonfi Máté I. éves növendékek. Játék. 1. Fehér és fekete párt. 1. Futva ütő. 3. Hol a harmadik stb. Labdajátékok. Ugy a gyakorlatok, mind a játékok sikerült menete, a növendékek jeles figyelem, képzettségére és gyakorlatosságára mutat, a melyért elismerés illeti Tanján Gyula képezdei jeles torna tanár. A gyakorlatoknak d. u. 6 órákor volt vége.

Az unitárius leányiskolában a jelen tanévi vizsgálatok e hó 20-án kedden reggel 8 órákor kezdődnek. Délelőtt 8—12-ig vizsgát tesz a III. és IV. osztály; délután 3—5-ig ez I. és II. oszt. 5—6-ig énekvizsga és a jutalmak kiosztása.

A „M. P.” és a színház.

— Végszó. —

A „M. P.” befejezte hosszú lére eresztett védő cikkeit. A védő cikkek nem váltak hasznára sem Bölöny intendánsnak, sem a színháznak.

Először: mert bennünket olyan dolgok elmondására kényszerítettek, a melyeket csupa kíméletből nem akartunk elmondani.

Másodszor: mert a helyeti, hogy meggyőzték volna a közönséget a lap álláspontja helyességéről, ellenszenvet kellettek Bölöny intendáns iránt.

Erre Bölöny intendánsnak nem volt szüksége.

De nem volt szüksége a „M. P.”-nak sem.

A „M. P.” önmaga iránt is ellenszenvet keltett akkor, mikor szembetűnt a városi tanácsal és elítélte azért a mozgalomért, a mit a színház állandósítása érdekében indított.

No, de vigasztal bennünket az, hogy a „M. P.” ítéletének sulya alatt nem roskadt le a városi tanács és tovább fogja folytatni azt az akcióit, melyben Kolozsvár város egész közönsége támogatni fogja.

A „M. P.” első és utolsó érve az, hogy a 40.000 forint szubvenzió nem elég. Szerinte az államosításhoz 60.000 forint szükséges.

Erre nézve, eszébe juttattuk a „M. P.”-nak, hogy Megyeri Dezső a kolozsvári Nemzeti Színház volt igazgatója igazgatása utolsó évében memorandumot adott be a miniszteriumhoz, melyben kijelentette, hogy ha a kormány a 26.000 forint szubvenziót 8.000 forinttal fölemeli: kész a kolozsvári Nemzeti Színházat azonnal állandósítani.

Lám, pedig Megyeri csak vállalkozó igazgató volt, a kiket pedig a „M. P.” csak becsmérlőleg emleget.

Mikor először adtuk hírt arról, hogy Krecsányi Ignácnak a városi játszási engedélyt adott, a „M. P.” jónak látta láttalanra leszoálni, mint amolyan közönséges „vidéki” trupp.

dön beszélgetni kezdett velem, de az egy idő múlva egészen eltűnt. Világos volt előttem, hogy a mit mondtam, tetszett neki és megkönnyebbült általa.

Midőn a Lady Lulworth és köztem levő viszonyra vonatkozólag teljesen ki volt elégtve, a saját képességemről kérdezősködött. Természetesen látszott előttem, hogy azokra a kérdésekre egész nyíltsággal válaszoljak és ő is, éppen a hogy előtte mások tették, fel-emelte a szemét és a kezét.

— Gábiel — kiáltá — te poétának születted!

Azt kezdtem gondolni, hogy poétának születni nagy dolog volt. Azután Lady Kilmore azt mondta, hogy ha ezután is jó fu leszek, szeretem az anyámat, keményen tanulok és igyekezek elégedett lenni, midőn legközelebb Langton Woldba jön, egy nagyon szép ajándékot fog nekem hozni.

— Legyenek azok könyvek — kértem ötlet, én csak a könyveket szeretem.

— Azt hallom, — mondá, hogy a gróf iskolába fog tégedet küldeni. Ez nagyon szép tőle és igyekezned kell, hogy ott mentül többet tanulj. Nagy jószágért mindig haládatossnak kell lenned.

Mondtam, hogy az fogok lenni és ekkor Lady Lulworth vissza jött hozzánk.

— Nénikém rosszul beszélgetett Gábiellel. Édesem, már elmehetsz. Lady Maynak egy szép kis csónakja van és akarja, hogy te vitortát csinálj reá.

De nem volt türelme a távozásomat bevárni. A társalgást rögtön megújította.

— Néném, ugy e látja, hogy nincsen semmi baj.

— En sokkal okosabb voltam, mint a hogy néném gondolta.

— Igen Hilary, eddig jól ment minden. De, ismétel, hogy óvatossnak kell lenned.

Pedig lám, Krecsányi Ignáczezal sok tekintetben nem állja ki a versenyt a kolozsvári színház.

Először: olyan összejutékot a kolozsvári színházról nem produkál, mint a Krecsányi társulata.

Másodszor: olyan kiállítás sem produkál a kolozsvári színház, mint a minőt Krecsányi Ignác.

Ezt nemcsak mi mondjuk.

Hivatkozunk br. Feilitzsch Arthurra, Kolozsvár város országgyűlési képviselőjére, dr. Esterházy Lászlóra, Kolozsvár város főjegyzőjére, kik a „Görög rabszolgá” előadását Krecsányinál végignézték.

A „M. P.” azt mondja, hogy 3 évre van szüksége az intendánsnak a kísérletezésre, mert csak a 3 évi átlag jövedelemből tudja megállapítani: hogy miképpen lehet a színházat állandósítani?

Mi most már előre jelezhetjük, hogy ebből a három ebből az intendáns tiszta képet nem fog magának alkotni.

Mert bizonyos, hogy a jövő szezón jövedelme csökkeni fog és ennek oka nem a kolozsvári közönség műpártoló kedvének csökkenésében fog rejleni, hanem abban: hogy Bölöny intendáns társulatát nem erősítette meg a második évre s hogy a jelenlegi társulat a közönség igényeit nem elégíti és nem elégítheti ki.

Különben, majd megmutatja a jövő.

A „M. P.” csodálkozik, hogy egész Kolozsvárt egyedül van a saját álláspontján. „Egészen csodálatos, hogy azt most Kolozsvárt egyedül a Magyar Polgár mondja!” (Hát biz ez csodálatos!)

A „M. P.” nem érti mi lehet ennek az oka, pedig elmondhatná Heine-vel:

„Oh Sphinx! Fejtsd meg végre nékem
E nagy rejtélyt okát:
En már gondolkodom fölötte
Több ezredéven át!”

„Nem Bölöny József ellen kell folytatnunk a harcot” — mondja a „M. P.”

De hát kérjük: ugyan ki harcol Bölöny József ellen?

Nekünk semmi kifogásunk nincs Bölöny József ellen.

Feltesszük Bölöny intendánsról, hogy ő sem fogja fel egy a dolgot, mintha a közönség, tanács, törvényhatóság és a mi akciónk az ő személye ellen irányulna. (Dehogy is irányul ellene!)

Mi hisszük is, hogy Bölöny kész örömmel fog kezdet a várossal, hogy az állandósítás minél előbb megvalósítható.

Meghívó.

Hazafias tisztelettel kérjük az alábbi urakat, sziveskedjenek holnap délelőtt 11 órákor az „Ellenzék” szerkesztőségében megjelenni.

Boros György, Benigni Sámuel, Balogh Károly, Akeszmann Albert, dr. Török István, Koleszár Sándor, Merza Gyula, Hevesy József, Reményik Lajos, Lengyel Lajos, Hirschfeld Lajos, dr. Tutsek Sándor, Szabó Samu, Vincze István, Szucsáky Imre, Eperjessy Dénes, dr. Varadi Aurél, Szilágyi György, Pál János, Koleszár János, Szé-

— Az a szándékom.

Megcsókolták egymást és ekkor ő ladsága azt kérdezte —

— Néném, mit gondolt róla és milyennek találja?

— Hilary, ő nagyon szép és nagyon eszes; de érzékeny és gyöngéd szívé — nehéz karakternek fogod találni.

— Igen, de szép és nemes jellemnek, mondá Lady Lulworth.

— Igen, tegyük fel, hogy az — és ekkor a távolság növekedve köztünk, nem hallottam, mit beszéltek.

De homályosan tudtam, hogy beszélgetésüknek én voltam a tárgya és bár gyermek voltam, csudálkoztam, hogy ezek a nagy ladyk miért érdeklődnek irántam.

Lady Kilmore ismét és ismét előt, mielőtt Langton Woldot elhagytam és mindig szép ajándékokat hozott nekem. Ő volt az, a ki egy órát adott és rajz eszközöket és majd minden könyvem.

Elmondta a grófnak, hogy megszeretett és hogy a szünidőmet néha nála kell töltenem.

Annak az időnek a többi része boldog álom volt előttem.

Lady Mary a nevelése befejezésére Németországba ment — ez a gróf eszméje volt — ő a német tanítási rendszert helyezte és el volt határozva, hogy midőn otlan a nagy szünidő beáll, Lady Lulworth oda megy és a helyett, hogy Lady Maryt Angliába hozza, utazni megy vele.

Émlékezem, hogy mind ezeket a dolgokat az iskolába való menetelem előtt hallottam és midőn a szép kis ladyam arcára néztem, tudtam, hogy nagyon hosszú-hosszu időre kell elbucsznom tőle. Tíz éves voltam, midőn a gróf az ígértét beváltotta és Rugbyba küldött.

(Folytatása következik.)

kely György, Szilágyi Lajos, Nagy Gábor, Ábrahám Antal, Nagy Lajos, Gombos Ferencz.

Somodi István. Benel Ferencz.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, június 17.

— **Időjárás.** Az orsz. meteorológiai intézet jelentése szerint 1899. évi június hó 16-án. Tegnap is voltak még esők és pedig észint délkeleten és keleten 1—5 milliméter esett: Magyar-Ováron, Drenkóváron, Temesvárt, Zsomolyáron, Aradon, Szegeden, Egerben, Kolozsvárt és Nagyszeben 6—10 mm. Sopronban, Herényben, Nagylakon és Akna-Szlatinán és 11 mm. esett Marosvásárhelyen. Keddőt jelent ma reggelről Herény, Temesvár és Nagylak. Az idő Erdély kivételével tegnap még aránylag hűvös volt az éjszaka az egész országban, különösen az északi hegyvidéken, a hol egészen 5°-ig bement a hőmérő.

— **Igazságügyi palota Kolozsvárt.** Hirtelenében meg sem tudjuk határozni azt az időpontot, a melyben először hangzott el egy igazságügyi palota építésének a szüksége és először foglalkoztak e kérdéssel az érdekeltek körök. Annyit azonban tudunk, hogy a kérdés igen régi keletű, s vissza nyúlik az 1870-es évek elejére. Ekkor ha jól tudjuk ügyvédi körökben tették először szóvá a dolgot. Később a sajtó, majd több ízben az ügyvédi kamara alaposan megokolt memorandumokban sürgette egy az összes bírósági hivatalok befogadására alkalmas épületnek a felépítését. Mikor a kir. táblákat decentralizálták, erőlyesebb lépéseket tettek ez érdekében. Később csakugyan lett annyi eredmény a fellépésnek, hogy az igazságügyi kormány is elvileg hozzá járult az építéshez; kidolgozták a tervet s alkalmas telket kerestek a palota számára. Ezeket is megtalálták a Külközép utca szögletén. Minden elő volt már készítve, csak éppen az igazságügy miniszter sankciója kellett hozzá. Még akkor Erdélyi Sándor volt a miniszter és ő úgy döntött, hogy a palota nem az eredeti tervek szerint való méreteken és nem az e czélra kiszemelt telkeken, hanem csak az egyik telken és kisebb méreteken építtessék fel. Az a leirat közöltetett annak idején az érdekelteknél, hogy s úgy a kir. tábla, mint a város a régi terv szerint való építkezés mellett foglaltak állást s az építkezési ügyet ismét felterjesztették a kormányhoz. Közben a városi közgyűlés ezen felterjesztés elintézésének megszüntetését határozta el. A napokban meg a jogi szakbizottság foglalkozott az ügygel, ugyancsak a sürgetés mellett foglalva állást. Mint ujabbban értesülünk az ügy most már annyi huza-vona és oly sok idő múltán még is csak dűlőre jut. Ugyanis a mi értesítésünk szerint a jelenlegi igazságügy miniszter dr. Pósz Sándor, ki egy időben a kolozsvári egyetem tanára volt igen érdeklődik az ügy iránt, s már ki is jelentette, hogy az építkezés ügyében a város és a kir. tábla által is véglegesen elfogadott tervek szeriut és méreteken a palotát megépítteti, s az építésre szükséges összeget már a jövő évi költségvetésbe felveszi. Tekintettel arra, hogy a dolog immár csakugyan nem szenvedhet halasztást, — mert a kir. táblai helyiség bérlete is lejáró felben van — a városi tanács ejtse módját annak, hogy a jelenlegi igazságügy miniszter, említettük kijelentésének megfelelő határozat mielőbb írásban is kiadassék, s ez alapon a további intézkedések haladéktalanul megtéssenek.

— **Pártértekezlet.** A kolozsvári szabadelvű párt tegnap délután a kereskedelmi és iparkamara helyiségében értekezletet tartott, melyen a párttagok szép számban jelent meg. Az értekezők a betérjesztett indítvány következtében elhatározta, hogy Széll Kálmán miniszterelnököt és Hegedűs Sándor kereskedelemügyi minisztert a kiegyezés ügyében tanusított sikeres fáradozásaiért táviratilag üdvözi. Az üdvözlő irat nyomban megszövegeztetvén, még tegnap délután távirati uton hozottat tudomására a két miniszternek. Ezután az értekezők elnöke bejelentette, hogy a párt elnöke dr. Csiky Viktor egyetemi tanár arra való tekintettel, hogy közelebből végleg elköltözik Kolozsvárról s elnöki teendőit e miatt tovább nem teljesítheti, a pártelnökségről lemond s kéri, hogy a párt idejekorán gondoskodjék az elnöki állás betöltéséről. A pártértekezlet sajnálattal vette tudomásul a pártelnöknek lemondását, ebben a minőségben teljesített szolgálataiért köszönetet már ezuttal kifejezi, s fenntartja a jogot, hogy alkalmas időben a lemondott pártelnöktől ünnepélyes formában is elbucszhassék. Az értekezők szűkebbkörű albizottságot küldött ki abból a czéltől, hogy alkalmas pártelnököket keressen, s ezen állás

betöltése iránt a később összehívandó pártgyűlésnek előterjesztést és javaslatot tegyen.

— **Védelem a főtér parkjai számára.** Kolozsvár főtere általános rendezési tervének megfelelően a déli oldalon levő háromszög, a Mátyás szobor környéke és a templom udvar parkiroztatni fognak. Ama bizonyos háromszögben ezt a műveletet már meg is kezdték, s az nem sokára befejeződik is nyer. Talán hozzáfognak valahogy a templom udvar, s azután meg a szobor környékének parkirozásához is. A mint az első parkozási munka eddigi menetéből sejtjük, ez a parkozás sem fog a sikerültebb alkotások közé sorakozni, s így nem valami nagy okunk van annak mennél hatályosabb védelmére hívti fel a tanács figyelmét. Ám ha nem is válik be most ez a létesítmény a jövő évben remélhetőleg szerencsésebb terv szerint fogják ezt a parkrésztletet megmunkálni, még is felhívjuk már most a közhatóság figyelmét arra a körülményre, hogy miképpen fogja megvédeni e parkrésztletet főképpen a kutyák és más rakoncátlan elemek garázdálkodásai ellen? Nem tudjuk gondolkodott e már e kérdéssről a tisztelt tanács és talál e alkalmas védelmi eszközökre ám ezzel a kérdéssel kapcsolatban mi most már komoly figyelmébe ajánljuk egy a tanács, mint a törv. hat. bizottságnak azt, hogy e védelmi eszközök között leghatályosabb az, ha megakadályozzák a kutyáknak a szabadon való barangolását a város utcáin. Erre nézve utaltunk arra, hogy a kutyák miként tartására vonatkozólag már régebben terjesztett a tanács egy igen helyes rendelkezéseket tartalmazó szabályrendeleti javaslatot a közgyűlés elé, melyet akkor néhány személyesen érdekelte bizottsági tag magánérdekére való tekintetből minden igaz ok nélkül levettek a napirendről. Arra kérjük a tanácsot terjesztse ezt a javaslatot ismét még pedig haladéktalanul a törv. hat. bizottság közgyűlése elé. Ez az egy eredményes és legkevésbé költséges módja van a parkok megvédelésének ha a kutyák szabadon való barangolása egyszer s mindenkorra elhárítatik. Sehol annyi kutyá bűntetlenül nem kóborol az utcákon, mint Kolozsvárt és sehol kevesebbet nem törődnek e szerencsétlen állapottal mint éppen itt. Most már különös ok is van arra, hogy a kutyák megrendszabályoztassanak, s elvárjuk a tanácstól, hogy ez érdekében sürgősen intézkedjék.

— **Az a „diszkapu.”** A főtéri templom előtt még mindig ott áll az a bizonyos diszkapu, a melynek sorsát illetőleg az egyházközség és a városi képviselői tagjaiból alakult vegyes bizottság tudvalevőleg azt határozta el, hogy azt a város költségén át költöztetik a kolozsmonostori Kálváriához. Azt látja mindenki, hogy a templomudvar körül futó aszfalt járdával már elkészültek s a tovább építéssel ismét megadták a miatt, mert az a „diszkapu” utban áll. Azt halljuk, hogy a vegyesbizottság elé ezt a kaput illetőleg valami új proposíció fog terjesztettni, még pedig oly értelemben, hogy mert a kapu áthelyezése igen költséges és az anyag rosszassága miatt nehezen is eszközölhető, az egyházközség egyezzezzék bele, hogy ezt a kaput a város bontasssa le és a rajta lévő szobor alakokat a Kálvária lejárataánál emelendő új kapun helyezze el. Hát ha már új proposíciójuk van, ne sokat köntörfalazzanak a dologgal, s vigyék már dűlőre ezt a kérdést is, s ezzel tegyék lehetővé azt is, hogy az aszfalt járda e helyen is megiszabaduljon valahára ettől a diszkaputól.

— **Uj orvos.** Veress Gábor szigorló orvost, a kolozsvári Ferencz József tud. egyet. tem jelesen végzett növendékét ma avatták fel egyetemünkön az összes gyógytudományok tudorává.

— **Az ereklje-muzeum iratai.** A kolozsvári orsz. történelmi ereklje muzeum irattára annyira felszaporodott történelmi emlékekkel, hogy a megkezdett szakszerű rendezést jelenlegi helyén térlány miatt folytatni többé nem lehet. Nehogy a becses iratok veszélynek legyenek kitéve, vagy azok a kutatók részére szükség-szerinti feltárása huzamos időre fennakadást szenvedjen, a muzeum elnöksége felkérte a gyűjtemény védnökét, Szvacsina Géza polgármester utján Kolozsvár városát, hogy a város által még 1891-ben tett ígértét folytán a muzeum gyűjteménye részére a Mátyás király házban helyiséget adni kegyeskedjék. A muzeum a Mátyás király születési szobája felőli oldalon óhajtaná gyűjteménye részére helyiségeket nyerni.

— **Játsszóhely a sétaterén.** A kolozsvári sétaterén a gyerekek részére a kerékpárok köröndjén belül egy teljesen védett játszótér készülnék berendezni hintákkal s más játszó eszközökkel. A tere a pálya felett elvezető hid felépítésére a javaslatot műszaki tervvel felszerelve már be is adta a tanácshoz a kerékpárosegylet. A mint az engedély megérkezik, a hid elkészítéséhez azonnal hozzáfogdenek s így még e nyáron megnyílik a gyerekek sétatéri játszóhelye.

— **Turistaegyenruha.** Az Erdélyi Kárpát-Egyesület tagjai részére kitűnő hazai szövethöl igen ezüstszőrű és szép turista és

